

Man skal bare kaste sig ud i det...

*En interviewundersøgelse af unge i Nordens
nabosprogsforståelse i praksis*

Hvad gør unge nordboere, når de skal kommunikere med andre fra Norden?

Hvad gør en dansker i Sverige for at blive forstået af svenskerne? Og hvordan kommunikerer en islænding bosat i Norge med en nordmand?

Rapporten peger, gennem 31 interviews, på unge nordboeres hverdags erfaringer med at kommunikere sammen på dansk, svensk eller norsk. De bor og arbejder alle i et andet nordisk land end deres eget og har derfor brug for at kommunikere med andre nordboere på daglig basis.

Undersøgelsen belyser de unges proces med at forstå nabosprog, deres tilpasning af eget sprog og hvilken rolle engelsk spiller, når de unge indgår i internordisk kommunikation. I rapporten interviewes unge fra Sverige, Danmark, Norge, Finland, Island, Grønland, Færøerne og Åland. Nogle har et skandinavisk sprog som modersmål, mens andre har et skandinavisk sprog som fremmedsprog. Rapporten tegner et bredt billede af, hvordan faktisk internordisk kommunikation foregår blandt unge i Norden.

Undersøgelsen er udført i januar-juni 2016 af lingvist Eva Theilgaard Brink. Rapporten er finansieret af Nordisk Ministerråd for Kultur og Kulturministeriet i Danmark.

Resultaterne

Resultaterne viser, at man med en meget lille indsats lærer at forstå og kommunikere med nabolandets befolkning. Det gør én i stand til at indgå i sprog- og kulturfællesskabet på samme præmisser som landets egen befolkning. I mange dagligdags situationer, såsom den kollegiale småsnak, træning i sportsklubben eller deltagelse i andre sociale fællesskaber, er det en fordel ikke

at være afhængig af engelsk. Flere unge peger på, at det tilmed er unaturligt at tale engelsk med en anden, der taler et nabosprog – det skaber en unødvendig afstand. Det er altså en stor fordel at have nabosprogskompetencer, og som en af de unge siger: "man skal bare kaste sig ud i det".

Den unge i nybegynderfasen (= de første par måneder):

- har fokus på at lære at forstå nabosproget (receptiv kompetence)
- har en sårbar og energikrævende forståelse – er følsom over for evt. støjkilder
- udsætter sig selv for maksimal eksponering for nabosproget via tv, radio mv.
- gør hyppigt brug af bl.a. gentagelse og afklaringspørgsmål (repair-strategier)
- taler tydeligt og langsomt på eget modersmål/skandinavisk fremmedsprog (finder og islændinge undtaget, da de ikke bruger det skandinaviske fremmedsprog aktivt)
- påbegynder tilpasning af hyppigt forekommende enkeltord

Hvor lang tid tager det at lære at forstå nabosproget?

- Nogle har en umiddelbar forståelse (10 ud af 31 personer), overvejende nordmænd og færingere
- Hos resten ses en væsentlig fremgang inden for de første 2-3 måneder
- Islændinge og finner bruger længere tid, ca. ½ år

Den unge med udviklet kompetence i nabosprogskommunikation:

- har fokus på at tilpasse sit eget sprog, både tilpasning af ord og udtalemæssigt
- har en fleksibel grad af tilpasning, der afhænger af modtagers forståelsesniveau, på samtaleens grad af formalitet, på kendskab til samtalepartneren og på eventuelle støjkilder. Humør og hvordan afsender ønsker at repræsentere sig selv i den givne situation påvirker også kommunikationen

Hvilken rolle spiller engelsk i kommunikationen?

- Engelsk bruges som værktøj
- Engelsk associeres med situationer, hvor der er noget på spil for begge parter, herunder formelle arbejdsituationer
- Valget mellem engelsk og skandinavisk beror på niveauet af nabosprogskompetencer, dvs. anvendelsen af engelsk anses som en fase
- Engelsk har fordelen ved at være én fast kode = effektivt, praktisk
- Det føles unaturligt at tale engelsk med en anden, der taler et nabosprog
- Skandinaviske sprog er det foretrukne uden for arbejdspladsen
- Man risikerer at blive en social outsider, hvis man ikke behersker nabosprogskompetencer

Nordisk
Sprogkoordination